Monika Matkowska
Uniwersytet Wrocławski

Innowacyjność w okresie kryzysu gospodarczego

Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest weryfikacja tezy o negatywnym wpływie osłabienia gospodarczego na strategie inwestycyjne przedsiębiorstw. Podjęto w nim problematykę innowacyjności w okresie kryzysu gospodarczego. Ze względu na jej szeroki zakres, uwagę skoncentrowano na problemach dotyczących przedsiębiorstw w Polsce. Artykuł zakończono próbą odpowiedzi na pytanie o zależność pomiędzy innowacyjnością a zapewnieniem konkurencyjności gospodarki.

Najważniejszym wyzwaniem XXI w., przed którym stanęła UE oraz Polska, jest wykreowanie efektywnego i właściwie funkcjonującego systemu wspierania innowacji. Konkurencyjność Polski nie może być oparta na tradycyjnych, tracących stale na znaczeniu i wartości czynnikach produkcji lub generowaniu bogactwa, gdyż nie dysponujemy tanimi w wydobyciu surowcami i żyznymi glebami. Receptą na zapewnienie trwałej poprawy konkurencyjności jest więc innowacyjność oraz cierpliwe i niepozbawione wyobraźni jej wspieranie poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.

* * *

Źródeł znaczenia słowa „innowacja" można się dopatrywać w łacińskim słowie *innovatis*, oznaczającym tworzenie czegoś nowego, odnowę[1].

Do nauk ekonomicznych teoria innowacji została wprowadzona w 1912 r. przez Josepha Aloisa Schumpetera (1883–1950) w *Teorii rozwoju gospodarczego*. Sformułował on tezę, że innowacyjność przedsiębiorstw stanowi o rozwoju gospodarczym w większym stopniu niż kapitał, natomiast przedsiębiorcą jest każdy, kto wprowadza nowe kombinacje. Schumpeter odniósł to pojęcie do pięciu przypadków:

- wprowadzenie nowego towaru (lub nowego gatunku jakiegoś towaru);
- wprowadzenie nowej metody produkcji;

[1] P. Niedzielski, K. Rychlik, *Innowacje i kreatywność*, Szczecin 2006, s. 105.

Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne 7, 2010
© for this edition by CNS

• otwarcie nowego rynku, na którym dany rodzaj przemysłu nie funkcjonował;
• zdobycie nowego źródła surowców lub prefabrykatów;
• wprowadzenie nowej organizacji jakiegoś przemysłu[2].

Traktował on innowacje jako „nowość", pierwsze zastosowanie danego rozwiązania w podstawowych obszarach funkcjonalnych przedsiębiorstw, nie uznawał zaś za nie procesów opartych na dyfuzji. Dla naśladownictwa kolejnych zastosowań innowacji używał określenia imitacja[3].

Termin innowacja może być definiowany wąsko bądź szeroko. W wąskim ujęciu jest to wynalazek, który znajduje określone rozwiązanie. W szerokim natomiast znaczeniu innowacja to proces zarządzania, który obejmuje różnorodne czynności prowadzące do tworzenia, rozwijania i wprowadzania nowych wartości w produktach lub połączeń środków i zasobów będących nowością dla tworzącej lub wprowadzającej je jednostki.

Pod pojęciem innowacyjności rozumie się zdolność oraz motywację kraju, regionu, przedsiębiorstwa do kreowania, dyfuzji i imitacji innowacji. Natomiast czynnikami determinującymi innowacyjność są: popyt, struktura przemysłowa oraz zdolność technologiczna gospodarki, do której zaliczamy kapitał ludzki, zakres prowadzonych badań naukowych i wdrożeń, wydatki na B+R. Na wzrost innowacyjności ma również istotny wpływ polityka gospodarcza państwa.

Dynamika rozwoju gospodarki jest miarą innowacyjności. Czynnikami, które jej sprzyjają są: odpowiedni klimat konkurencyjności, klimat przedsiębiorczości, a także współpraca uczelni z przedsiębiorstwami, system ochrony własności intelektualnej, finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych, inwestowanie w badania i rozwój, współpraca międzynarodowa w zakresie przepływu innowacji.

W 2006 r. Polska należała do tzw. krajów tracących grunt (ang. *loosing ground*). W 2007 r. nastąpiła poprawa innowacyjności naszego kraju i klasyfikowaliśmy się już jako kraj doganiający (ang. *catching up country*). W czołówce najbardziej innowacyjnych gospodarek europejskich 2007 r. znalazły się następujące kraje: Szwecja, Finlandia, Dania i Niemcy. Natomiast na podobnym do Polski poziomie są: Rumunia, Bułgaria, Malta, Grecja, Chorwacja, Słowacja, Węgry, Litwa i Portugalia[4].

Faktem jest, że poziom innowacyjności Unii Europejskiej w sektorach wysokich technologii w początkowej fazie rozwoju jest stosunkowo niski w stosunku

---

[2] J.A. Schumpeter, *Teoria rozwoju gospodarczego*, Warszawa 1960, s. 14.

[3] W. Janasz, K. Kozioł, *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, Warszawa 2007, s. 58.

[4] *European Innovation Scoreboard 2007. Comparative Analysis Of Innovation Performance*, PRO INNO Europe Paper No. 6, s. 3.

© for this edition by CNS

do USA oraz Japonii[5]. Polska stara się nadrobić zaległości w dziedzinie rozwijania innowacyjności m.in. poprzez wprowadzony w 2006 r. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka.

Metodologia badania oparta jest na pomiarze czynników stymulujących wzrost poziomu innowacyjności oraz wskaźników pozwalających stwierdzić, jakie są efekty działań proinnowacyjnych. Wieloletnie doświadczenie autorów takiego podejścia pozwoliło na wybór czynników i wskaźników w sposób umożliwiający rzetelne i kompleksowe porównanie rozwoju państw uczestniczących w badaniu. Czynniki zostały przyporządkowane do trzech następujących obszarów:

• drivery innowacji mierzące warunki strukturalne wpływające na potencjał innowacyjności (np. odsetek absolwentów uczelni wyższych, rozpowszechnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu);

• kreacja wiedzy mierząca nakłady na działalność badawczo-rozwojową zarówno w sektorze publicznym, jak i wśród przedsiębiorstw;

• innowacyjność i przedsiębiorczość obrazująca wysiłki na rzecz innowacyjności wśród przedsiębiorstw prywatnych.

Obszary, spośród których wybrano wskaźniki, to:

• zastosowania innowacji w działalności gospodarczej (np. udział eksportu produktów wykorzystujących zaawansowane technologie w ogóle eksportu, udział sprzedaży nowych produktów w ogóle sprzedaży, zarówno z punktu widzenia rynku, jak i sprzedającego);

• własności intelektualne i miara wytworzonego *know-how* w postaci wniosków patentowych, znaków towarowych itp.

Agregacja 25 wskaźników i czynników z wyżej wymienionych obszarów daje rezultat w postaci sumarycznego indeksu innowacyjności (ang. *Summary Innovation Index* – SII), na podstawie którego dokonywana jest klasyfikacja państw biorących udział w badaniu. Dane wykorzystane przy obliczaniu wskaźnika SII pochodzą głównie z urzędu Eurostat, OECD, Banku Światowego oraz innych źródeł międzynarodowych[6].

W ostatnich trzech latach średnia stopa wzrostu sumarycznego indeksu innowacyjności w odniesieniu do naszego kraju wzrosła z poziomu niewiele przekraczającego 0% do powyżej 3% – między innymi dzięki Programowi Operacyjnemu Innowacyjna Gospodarka. Pomimo wysokiego tempa wzrostu polska gospodarka nadal jednak nie osiągnęła średniej unijnej i znajduje się w najmniej innowacyjnej grupie krajów.

---

[5] T. Kalinowski, S. Umiński, *Doświadczenia Unii Europejskiej w zakresie polityki proinnowacyjnej. Transformacja gospodarki nr 82*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 1996, cyt. za: *Research after Maastricht*, „Bulettin of the EC", Suplement, 1992, nr 2, Commission of the EC, 1992, s. 40.

[6] www.proinno-europe.eu.

© for this edition by CNS

Światowy kryzys finansowy, który został zapoczątkowany w Stanach Zjednoczonych w 2007 r. w segmencie rynku hipotecznego, w krótkim czasie objął cały amerykański rynek kredytowy, a następnie produkcję, inwestycje, handel i konsumpcję. Zjawiska kryzysowe w roku 2009 przeniosły się do Azji i Europy, w tym do Polski[7]. W niniejszym artykule skupiono się na powiązaniu kryzysu z innowacyjnością przedsiębiorstw.

W dniach 16–24 kwietnia 2009 r. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan wspólnie z BRE Bank przeprowadziły sondaż, z którego wynika, że większość polskich firm innowacyjnych dostrzega związek między wpływem wprowadzonych innowacji a ich sytuacją w okresie spowolnienia gospodarczego. Otrzymane w wyniku badania informacje są reprezentatywne i odzwierciedlają ogólnopolską strukturę przedsiębiorstw. Dane zostały przedstawione z uwzględnieniem sektora działalności, wielkości przedsiębiorstwa i regionu. Szczegółowe wyniki badania są następujące:

- w 70% badanych przedsiębiorstw inwestycje realizowane są zgodnie ze strategią bądź planem inwestycyjnym;
- 18% przedsiębiorstw realizuje inwestycje, nie mając strategii ani planu inwestycyjnego;
- 12% przedsiębiorstw nie ma strategii i nie realizuje inwestycji.

Istotnie częściej:

- strategię inwestycyjną posiadają firmy duże (63%);
- w przypadku średnich firm inwestycje realizowane są pomimo braku strategii bądź planu inwestycyjnego (20%).

Istotnie rzadziej:

- posiadanie strategii inwestycyjnej deklarowano w firmach, których właścicielem jest kobieta (25%);
- strategię inwestycyjną posiadają firmy działające tylko na rynku krajowym (29%);
- nie przeprowadza się inwestycji w największych firmach (4%).

Przedstawiciele połowy przedsiębiorstw posiadających strategię deklarują, że pomimo osłabienia gospodarczego inwestycje będą realizowane zgodnie z wcześniejszymi planami (51%). Nieznacznie mniejsza część firm zmieniła strategię (42%). Zmiany dotyczyły:

- ograniczenia skali (54%);
- odłożenia inwestycji na przyszłość (33%);
- rezygnacji z inwestycji (2%);
- zwiększenia skali inwestycji (2%).

---

[7] D. Rosati, *Geneza i mechanizmy kryzysu finansowego w Stanach Zjednoczonych*, [w:] *Światowy kryzys finansowy. Przyczyny i skutki*, red. P. Bożyk, Warszawa 2009, s. 9.

© for this edition by CNS

Przedsiębiorstwa najczęściej rezygnowały bądź zmniejszały inwestycje w rzeczowy majątek trwały (92%, z czego 10% zrezygnowała całkowicie z inwestycji). W dalszej kolejności redukowano inwestycje w nowe rozwiązania technologiczne (45%) lub kapitał ludzki (43%).

Zmiany popytu krajowego są główną przyczyną zmiany decyzji inwestycyjnych: spadek popytu spowodował w 53% firm podjęcie decyzji o zmniejszeniu lub rezygnacji z inwestycji. Inne powody zmniejszenia inwestycji wskazywano znacznie rzadziej: niską płynność finansową firmy (27% respondentów), spadek popytu na oferowane dobra bądź usługi na rynkach zewnętrznych (23%).

Zgodnie z aktualną strategią, przedsiębiorstwa biorące udział w badaniu w latach 2009–2010 planują inwestować w modernizację bądź rozwój produkcji (28%), rozbudowę czy modernizację budynków (24%) oraz w nowe technologie.

Istotnie częściej:

• w modernizację i rozwój produkcji inwestować będą przedsiębiorstwa produkujące dobra zaopatrzeniowe (60%), wytwarzające artykuły spożywcze bądź zajmujące się przetwórstwem spożywczym (50%);

• inwestycje w rozbudowę bądź modernizację budynków planują instytucje edukacyjne (50%);

• inwestycje w rozbudowę lub modernizację budynków planują instytucje, których właścicielem jest kobieta (44%).

Istotnie rzadziej:

• modernizacją lub rozwojem produkcji zainteresowane są przedsiębiorstwa niezajmujące się ani importem, ani eksportem (16%);

• inwestycje w nowe technologie prowadzone będą przez firmy zajmujące się handlem (2%) oraz edukacyjne[8].

Zgodnie z opinią osób biorących udział w badaniu, inwestycjami, które należy podjąć, aby zapewnić przedsiębiorstwu dobrą pozycję konkurencyjną są: modernizacja bądź rozwój produkcji (36%), rozbudowa infrastruktury budowlanej firmy (25%) oraz szkolenia pracowników (15%).

Istotnie częściej:

• inwestycje z zakresu modernizacji i rozwoju produkcji interesują przedsiębiorstwa, w których w zakres działalności wchodzi eksport (63%), z branży spożywczej (61%) oraz produkujące trwałe dobra konsumpcyjne (61%);

• inwestycjami w rozbudowę bądź modernizację budynków zainteresowane są przedsiębiorstwa zajmujące się nieruchomościami i wynajmem oraz prowadzące usługi związane z obsługą działalności gospodarczej (55%), firmy średniej wielkości (28%).

---

[8] http://www.pkpplewiatan.pl/?ID=91238&article_id=238872.

© for this edition by CNS

Istotnie rzadziej:

• inwestować w rozbudowę budynków chcą przedsiębiorstwa, w których zadłużenie stanowi od 10% do 20% wszystkich aktywów (10%);

• inwestycje w nowe technologie interesują firmy w całości finansowane z funduszy własnych.

Główne wnioski:

Dwie na pięć spośród badanych firm posiadają strategię inwestycyjną. Niemal co trzecia firma swoje inwestycje realizuje w oparciu o plan inwestycyjny, a blisko co piąta realizuje swoje inwestycje, nie posiadając strategii lub planu inwestycyjnego.

Osłabienie gospodarcze nie wpłynęło na zmianę strategii bądź planów inwestycyjnych w połowie badanych przedsiębiorstw.

42% badanych przedsiębiorców zmieniło swoje plany inwestycyjne z powodu osłabienia gospodarczego. Wśród nich ponad połowa zrezygnowała z części, a co trzeci odłożył w czasie wszystkie planowane inwestycje.

Głównym obszarem inwestycji planowanych w latach 2009–2010 jest modernizacja lub rozwój produkcji, rozbudowa lub modernizacje budynków, inwestycje w nowe technologie oraz inwestycje w majątek trwały.

Połowa badanych uważa, że okres osłabienia gospodarczego nie sprzyja inwestycjom w innowacje. Odmiennego zdania jest 38% badanych. Blisko 80% firm biorących udział w badaniu planuje współfinansowanie inwestycji z własnych środków. 35% przedsiębiorców wskazało, że planuje aplikowanie o granty z funduszy unijnych. Co trzeci przewiduje wspieranie się także kredytem bankowym[9].

Innowacje obecnie obejmują wszystkie sfery działania przedsiębiorstw, od technologi, produkcji, marketingu po organizację i zarządzanie. Coraz więcej firm doskonali metody serwisu, reklamę i zarządzanie, aby, stając się firmami innowacyjnymi, zapewnić sobie znaczne zyski. Zdaniem Wagnera innowacje są konieczne w każdej dziedzinie, a nie jedynie w przypadku wyrobów. Według niego należy wszędzie poszukiwać pomysłów i koncepcji, od marketingu, poprzez sprzedaż po serwis[10].

Innowacje produktowe są najskuteczniejsze, gdyż podnosząc wartość produktu dla konsumenta, przyczyniają się do wzrostu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw, która stanowi sumę zintegrowanych korzyści konsumenta. Najważniejsze wśród nich są: wysoka jakość, nowoczesność, niezawodność działania, oszczędność użytkowania oraz jakość obsługi.

Większość innowatorów planuje kolejne inwestycje, w tym szersze otwarcie się na zmiany organizacyjne oraz innowacje marketingowe. Jednocześnie ciągle

---

[9] http://www.pkpplewiatan.pl/?ID=91238&article_id=238872.

[10] P. Wagner, *Dlaczego potencjał ludzki liczy się coraz bardziej*, „Zarządzanie na Świecie" 1998, nr 8, s. 15.

© for this edition by CNS

myślą o nowych produktach i usługach. Układa się to w logiczną, komplementarną całość. Wprowadzone raz zmiany motywują przedsiębiorców do dalszych działań. Widzą oni bowiem, że nawet w kryzysie przynosi to pozytywne efekty. Gdy gospodarka zacznie się ożywiać, skłonność do inwestycji w innowacje będzie jednym z ważnych czynników sukcesu nowych liderów rynku. Firmy innowacyjne, zarazem dbające o ochronę własności intelektualnej, lepiej sobie radzą ze skutkami spowolnienia gospodarczego niż pozostałe, co dowodzi, że skutecznym sposobem na walkę z kryzysem całej gospodarki jest wzrost jej konkurencyjności.

Działalność badawczo-rozwojowa jest, zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej, jednym z głównych źródeł innowacyjności, która jest podstawowym czynnikiem wzrostu produktywności, elastyczności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy[11]. Poprzez działalność innowacyjną należy rozumieć proces, w którym przedsiębiorstwa poznają oraz wdrażają produkcję towarów i usług czy też nowe wzornictwo, niezależnie od tego, czy te produkty i usługi są również nowością dla konkurencji krajowej bądź zagranicznej.

Działalność innowacyjna według terminologii OECD to szereg działań o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, finansowym oraz handlowym. Ich celem jest opracowywanie oraz wdrażanie nowych bądź istotnie ulepszonych produktów i procesów. Jednym z najważniejszych składników innowacyjności jest działalność badawczo-rozwojowa.

Konkurencyjność firm w dużej mierze zależy od efektów prac jednostek badawczo-rozwojowych oraz działów odpowiedzialnych za działalność w sferze B+R. W strukturze B+R wyróżnia się jednostki w różnym stopniu uczestniczące w procesach innowacyjnych. Ogół organizacji i osób fizycznych zajmujących się pracami twórczymi, podejmowanymi w celu zwiększenia zasobu wiedzy oraz znalezienia nowych możliwości zastosowania tej wiedzy, które współpracują ze sobą, tworzy tzw. sferę badawczo-rozwojową.

W Polsce obejmuje ona: placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk, jednostki badawczo-rozwojowe – instytuty naukowo-badawcze, ośrodki badawczo-rozwojowe, centralne laboratoria i inne organizacje, których głównym zadaniem jest prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej; szkoły wyższe oraz jednostki obsługi nauki – biblioteki narodowe, archiwa, stowarzyszenia, fundacje itp.; jednostki rozwojowe, czyli podmioty gospodarcze zajmujące się działalnością B+R obok swojej działalności podstawowej (przedsiębiorstwa przemysłowe dysponujące własnym zapleczem badawczo-rozwojowym – laboratoria, zakłady i ośrodki badawczo-rozwojowe, działy badawczo-technologiczne, biura konstrukcyjne i technologiczne, zakłady rozwoju techniki, biura studiów i projektów itp.)[12].

---

[11] E. Okoń-Horodyńska, *Rola polskiej nauki we wzroście innowacyjności gospodarki*, Warszawa 2004, s. 183.

[12] M. Górzyński, R. Woodward, M. Jakubiak, *Innowacyjność polskiej gospodarki w kontekście integracji z UE – możliwości i bariery wdrażania w Polsce gospodarki opartej na wiedzy*, Warszawa 2004, s. 13–14.

© for this edition by CNS

W gospodarkach, które inwestują w działalność badawczo-rozwojową można zaobserwować efekt *R&D spillover*, który wiąże się z przynoszeniem korzyści firmom inwestującym w B+R oraz otoczeniu gospodarczemu, w którym one funkcjonują. Mamy z nim do czynienia, kiedy różnica między społeczną a prywatną stopą zwrotu z inwestycji w działalność badawczo-rozwojową, czyli zwrot uzyskany przez gospodarkę, jest wyższa niż zrealizowana przez przedsiębiorstwo.

Transfer technologii opierający się na pozyskiwaniu wiedzy z sektora nauki do przedsiębiorstw jest istotnym obszarem sprzyjającym podnoszeniu innowacyjności firm. Dla postępu technologicznego w gospodarce istotny jest sposób, w jaki wiedza dociera do gospodarki, aby ją zastosować przy tworzeniu oraz projektowaniu nowych procesów i produktów. Jednakże stwierdzenie, że nauka jest surowcem dla technologii, jest błędne. Badania naukowe coraz częściej są inspirowane potrzebami przemysłu oraz wynikami prac technologów przemysłowych.

Motorem rozwoju i wzrostu gospodarczego są zdaniem Schumpetera innowacje oraz będący swoistego rodzaju agentem zmian przedsiębiorca. Badając w 1957 r. przyczyny podwojenia się produkcji brutto w przeliczeniu na przepracowaną osobogodzinę w USA w latach 1906–1949, R. Solow przypisał postępowi technologicznemu aż 87,5% wzrostu produktywności, a inwestycjom w środki trwałe tylko 12,5%. Współcześnie, jak pokazują wyniki badań i prac naukowych, rośnie znaczenie innowacji w procesie wzrostu gospodarczego w gospodarkach rozwiniętych oraz rozwijających się. Zdaniem J. Sachsa, współautora *The Global Competitiveness Report 2001–2002*, szczególnie istotne czynniki, które mają wpływ na wzrost gospodarczy w długim okresie, to: stablilność makroekonomiczna, jakość instytucji publicznych oraz technologia, opierająca się na możliwości kreowania, absorpcji oraz dystrybucji innowacji. Ponadto stwierdza on, że w miarę rozwoju gospodarczego rola innowacji w stymulowaniu wzrostu gospodarczego rośnie[13]. Pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy oraz produktywność przedsiębiorstw inwestowania w wiedzę technologiczną potwierdzają przykłady szybko rozwijających się krajów (Irlandia bądź Finlandia) oraz badania przedsiębiorstw.

Jednym z głównych powodów spowolnienia wzrostu gospodarczego oraz spadku konkurencyjności polskiej gospodarki jest niski poziom innowacyjności. Wzrost gospodarczy w latach 90., generowany przez napływ bezpośrednich inwestycji oraz powstawanie nowych firm, opierał się na wykorzystywaniu prostych rezerw wzrostu, które wynikały z uwarunkowań makroekonomicznych oraz transformacyjnych. Produkcja krajowego sektora przedsiębiorstw skupiała się na usłu-

[13] *Ibidem*, s. 19.

© for this edition by CNS

gach lub produkcji, na które istnieje znaczący popyt i które charakteryzują się niskim poziomem zaawansowania technologicznego oraz niewymaganiem wysokiej jakości kapitału ludzkiego. Sektory te opierały swą konkurencyjność na transferze standardowych technologii z państw rozwiniętych oraz na stosunkowo niskich kosztach pracy. Współcześnie możliwości ekstensywnego wzrostu gospodarczego oraz rozwoju gospodarki, oparte na tych czynnikach, zostały wyczerpane. Szukać zatem należy nowych źródeł przewagi konkurencyjnej. Trendy rozwojowe krajów wysoko rozwiniętych pokazują, że jedynie budowanie przewagi konkurencyjnej bazującej na wiedzy i innowacjach może zagwarantować trwały rozwój w perspektywie krótko- i średnioterminowej. Obecnie konkurowanie na poziomie przedsiębiorstw, opierające się głównie na wysokim poziomie innowacyjności, jest w stanie umożliwić rzeczywistą i długotrwałą zdolność rozwoju firmy oraz ekspansję na rynki zagraniczne[14].

Działalność innowacyjna nie jest w polskich przedsiębiorstwach powszechna. Dynamizm innowacyjny jest wśród nich stosunkowo niewielki, a rząd nie posiada długofalowej, rozwiniętej i spójnej strategii wspierania innowacyjności poprzez udostępnianie informacji, współpracę z nauką, tanie kredyty czy zmniejszanie obciążeń podatkowych. Te zalecenia wprowadzone w życie umożliwiłyby wytwarzanie technologicznie wartościowych produktów, dzięki czemu przedsiębiorstwa mogłyby szybko reagować na zmieniające się warunki panujące na rynku. Przy dzisiejszej dynamice i globalizacji rynków znaczenie innowacyjności dla wszystkich przedsiębiorstw jest oczywiste[15]. Działalność innowacyjna powinna być na trwałe wpisana w działalność przedsiębiorstw, aby były one konkurencyjne na jednolitym rynku europejskim.

Zakończenie

Innowacje winny być obecnie w każdym przedsiębiorstwie kwestią podstawową, gdyż są zasadniczym warunkiem wzrostu atrakcyjności towarów oraz usług, który pociąga za sobą rozwój rynku i eksportu oraz decyduje o pozycji firmy w otoczeniu. Wprowadzają je wszystkie przedsiębiorstwa – nie tylko renomowane, o utrwalonej pozycji na rynku, ale również nowe, wchodzące dopiero na rynki[16]. Niektóre firmy japońskie oraz koreańskie stosują profilowanie strategicznych okazji, opierające się na kompleksowych działaniach innowacyjnych, polegających na powoływaniu zespołów złożonych z najbardziej pomysłowych ludzi i rzeczowo zorganizowanych badaniach możliwych zmian oraz na wprowa-

[14] *Ibidem*, s. 20–22.

[15] A. Krenter, M. Wagner, *Czynniki sprzyjające innowacyjności*, „Zarządzenie na Świecie" 1998, nr 12, s. 8.

[16] *Ibidem*, s. 37.

© for this edition by CNS

dzaniu nowych rozwiązań we wszystkich dziedzinach działalności, których celem jest wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej. Przeprowadzone w Szwajcarii badania pokazują, że największe sukcesy rynkowe odnoszą przedsiębiorstwa poświęcające więcej wysiłku poszukiwaniu innowacji oraz ich wprowadzaniu. W firmach o najgorszych wynikach finansowych udział wyrobów produkowanych od pięciu lat wynosi w całych obrotach przeważnie najwyżej 20%, natomiast w firmach o najwyższej rentowności wskaźnik ten dochodził w niektórych przypadkach do 100%[17].

Wyzwalanie oraz podwyższanie innowacyjności wśród polskich przedsiębiorców to jedno z najważniejszych zadań przyszłości, które, łącznie z polityką rządu, może stanowić ważną drogę do racjonalizacji i oszczędności. Uruchomione w wyniku tego siły rynkowe sprzyjające rozwojowi gospodarki oraz podniesieniu jakości życia społeczeństwa mogą stworzyć nowy obraz orientacji rynkowej, w której innowacje oraz serwis, a nie jak dotychczas głównie ceny czy koszty, staną się głównym elementem konkurencji i wzmacniania sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa[18].

Bibliografia

Colwin G., *Lepiej inwestować w ludzi niż w komputery*, „Zarządzanie na Świecie" 1998, nr 6.

European Innovation Scoreboard 2007. Comparative Analysis Of Innovation Performance, PRO INNO Europe Paper No. 6.

Górzyński M., Woodward R., Jakubiak M., *Innowacyjność polskiej gospodarki w kontekście integracji z UE – możliwości i bariery wdrażania w Polsce gospodarki opartej na wiedzy*, Warszawa 2004.

Janasz W., Kozioł K., *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, Warszawa 2007.

Kalinowski T., Umiński S., *Doświadczenia Unii Europejskiej w zakresie polityki proinnowacyjnej. Transformacja gospodarki nr 82*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 1996.

Krenter A., Wagner M., *Czynniki sprzyjające innowacyjności*, „Zarządzenie na Świecie" 1998, nr 12.

Niedzielski P., Rychlik K., *Innowacje i kreatywność*, Szczecin 2006.

Okoń-Horodyńska E., *Rola polskiej nauki we wzroście innowacyjności gospodarki*, Warszawa 2004.

Research after Maastricht, „Bulettin of the EC", Suplement, 1992, nr 2, Commission of the EC, 1992.

Rosati D., *Geneza i mechanizmy kryzysu finansowego w Stanach Zjednoczonych*, [w:] *Światowy kryzys finansowy. Przyczyny i skutki*, red. P. Bożyk, Warszawa 2009.

Sattes I., *Podstawy sukcesów małych i średnich firm*, „Zarządzanie na Świecie" 1996, nr 9.

Schumpeter J.A., *Teoria rozwoju gospodarczego*, Warszawa 1960.

Wagner P., *Dlaczego potencjał ludzki liczy się coraz bardziej*, „Zarządzanie na Świecie" 1998, nr 8.

---

[17] I. Sattes, *Podstawy sukcesów małych i średnich firm*, „Zarządzanie na Świecie" 1996, nr 9, s. 12.

[18] G. Colwin, *Lepiej inwestować w ludzi niż w komputery*, „Zarządzanie na Świecie" 1998, nr 6.

© for this edition by CNS

Zasoby internetowe

www.pkpplewiatan.pl/?ID=91238&article_id=238872.
www.proinno-europe.eu.

Innovation during an economic crisis

Summary

The aim of this article is to review the thesis of the negative impact of the downturn in business on the investment strategies of companies. It covers the issue of innovation during the economic crisis, focusing attention on the problems concerning companies in Poland. The article concludes with the investigation of the relationship between innovation and ensuring the competitiveness of the economy.

Innovative activity is not widespread in Polish enterprises. Innovative dynamism is relatively small among them, and the Government has no long-term, developed and coherent strategy to promote innovation through the sharing of information, cooperation with science centers, cheap loans or reduction of taxes. Innovative activity should be permanently inscribed in the activities of companies to make them competitive on the homogenous European market.

Nowadays, innovation should be a basic issue in every business, as it is a prerequisite for increasing the attractiveness of the goods and services, which entails the development of the export market and decides on the company's position in the environment.

The most successful companies on the market are those that devote more effort in researching and implementing innovation.

© for this edition by CNS